https://doi.org/10.26682/hjuod.2023.26.1.43
گوڤارا زانكويا دهوك، پەربەندا: 26، ژمارە:1، (زانستێن مروڤایەتی وكومەلناسی)، بپ 690-699، 2023

ئۆگزیمۆڕۆن د دیوانا (دەرگەهێ مژێ) یا نڤیسەر (خالد سلێڤانەی)دا

نێرگز محمد غفار و هیام صالح حسێن
پشكا زمانێ كوردی، كولیژا پەروەردا بنیات، زانكۆیا دهۆك، هەرێما كوردستانێ- عیراق

((مێژوویا وەرگرتنا ڤەكولینێ: 5 كانوونا دووێ، 2023، مێژوویا رەزامەندیا بەلاڤكرنێ: 27 نیسانێ، 2023))

پۆختە

ئۆگزیمۆڕۆن ژ ئەوان تێگەهانە یێن كو نڤیسەر ب تایبەت هەلبەستڤان بكاردهینن داكو سەمتا خواندەڤانێ خۆ بۆ هزركرنێ بگوهۆڕن و ئەو ب خۆ شرۆڤەكرنان بۆ ئەوان پەیڤان یێن د تێكستێدا هاتین بكەن، چونكی ئۆگزیمۆڕۆن ئالاڤەكێ ئەدەبییە ژبۆ سەرنجراكێشانا خواندەڤانی ب هینانا واتایێن هەڤدژ ڕادبیت، ل دەمێ خواندنا ئەڤان هەر دوو پەیڤان پێكڤە دبیتە ئەگەر خواندەڤان بڕاوەستیت و هزر د ئەوێ چەندێدا بكەت كا نڤیسەری هەولدایە چ بگەهینیت. هەلبەستڤان خالد سلێڤانەی د هەلبەستێن خۆدا هژمارەیەكا زۆر یا ئۆگزیمۆڕۆنا بكارهینایـنە، هەر ئێك ژ ئەڤان ئۆگزیمۆڕۆنا ب سەر جۆرەكیدا دابەش دبیت. ئەڤ ڤەكۆلینە هەولەكە بۆ دانەنیاسینا ئەڤان ئۆگزیمۆڕۆنا و چەوانییا دابەشكرنا هەر ئێك ژ ئەوان ل سەر جۆرەكێ. ئەڤ ڤەكۆلینە ژبلی پێشەكی و ئەنجامان دوو تەوەرێن سەرەكی ب خۆڤە دگریت كو تەوەرێ ئێكێ بابەتێ تیۆرییە ل سەر زاراڤ و تێگەهـ ئەركێن ئۆگزیمۆڕۆنا و جوداهییا ئەوێ ل گەل پارادوكسێ هاتییە دابەشكرن، تەوەرەێ دوویێ ژی پراكتیزەكرنا ئۆگزیمۆڕۆنایە د هەلبەستێن خالد سلێڤانەیدا ئەوا ب ناڤێ (دەرگەهێ مژێ)، ل گەل دیاركرنا ڕێژەیا سەدی بۆ جۆرێن ئۆگزیمۆڕۆنا.

پەیڤێن سەرەكی: ئەدەب، هەلبەست، پارادۆكس، ئۆگزیمۆڕۆن و میتافۆر.

1. پێشەكی

دەمێ نڤیسەر كەسەكێ زیرەك و داهێنەر بیت ئەڤجا چیرۆكنڤیس یان هەلبەستڤان بیت، ل دەمێ ئەوی بڤێت گوهۆڕینەكێ د زمانیدا بكەت یان شیانێن گوهۆڕینا زمانی هەبن كو زمانەكێ سادە بكەتە زمانەكێ هونەری یێ هەلبەستێ دێ بەرەڤ خەیالانڤە نقومبیت و ئەو نە ب تنێ دێ زمانەكێ ڕەوانبێژی دروستكەت، بەلكو دێ زمانەكێ نوی ژی دروستكەت كو خواندەڤان د پێشنیارێن خۆدا مەندەهوش ببیت و ئاسوییێن چاڤەرێكرنێ دێ شكێن و دێ بەرەڤ تەكنیكا هزركرنێڤە چیت، ئەوان واتایان دێ ب دەست ئێخیت یێن هزر تێدا كری، ئەڤەژی دبیتە ئەگەرێ ئەوێ چەندێ كو دەڤێ هەلبەستێ ژ ئەوان تێكستان ئەوێن ب زمانەكێ سادە دهێنە دارێژتن یێ جیاواز بیت. ئۆگزیمۆڕۆن ژی ژ ئەوان ڕێكێن ئەدەبییە یێن ئاراستێ خواندەڤانی ژ خواندنێ بەرەڤ هزركرنێڤە دبەت. ب واتایەكا دی ئۆگزیمۆڕۆن د گرنگن، چونكی دبنە ئەگەر كو ئەم د سالوخدانێن خودا د داهێنەر بین. هەروەسا دبیتە ئەگەر كو ئەم بڕاوەستین و هزر بكەین كا چ تشت باشە د نڤیسینێن مەدا هەبیت. ب ڕاستی ژی ئەو تشتێن ل گەل ئێك هەڤدژ بن دبنە ئەگەرێ ئازراندنا هزر و هەستا. بكارهینانا ئۆگزیمۆڕۆنا پترهاریكارە كو شێوازێ ڕستەیێن مە بهێزتربن، ئەوژی ب زێدەكرنا سالۆخدانەكا زێدە.

_كەرەستێ ڤەكۆلینێ:

كەرەستێ ڤەكۆلینێ بریتییە ژ هەلبژارتنا نموونەیێن هەلبەستێ ژ دیوانا هەلبەستێن ئەوا ب ناڤێ (دەرگەهێ مژێ) یا هەلبەستڤان (خالد سلێڤانەی).

_ گرنگییا ڤەكۆلینێ:

گرنگییا ئەڤێ ڤەكۆلینێ د ئەوێ چەندێدایە

كو(ئۆگزیمۆڕۆن) چێژەكێ ددەتە دەقێ ئەدەبی و پتر ژ هزرەكێ ل دەڤ خواندەڤانی پەیدادكەت، چونكی د ڕەخنا ئەدەبێ كوردیدا ئەڤ بابەتە نەهاتییە ئازراندن، مە ڤیایە دەرگەهەك بۆ ئەڤی بابەتی ڤەبیت.

ـ پرسیارێن ڤەكۆلینێ:

ڤەكۆلین هەولدەت بەرسڤا ئەڤان پرسیاران بدەت:

1- كیژ جۆر ژ جۆرێن ئۆگزیمۆڕۆنێ د دیوانا (دەرگەهێ مژی)دا بكارهاتییە؟

2- كیژ جۆر ژ جۆرێن ئۆگزیمۆڕۆنێ زێدەتر بكارهاتییە؟ بوچی؟

3- ڕێژەیا هەر جۆرەكێ ژ جۆرێن ئۆگزیمۆڕۆنێ د دیوانا ناڤبریدا چەندە؟

ـمیتۆدا ڤەكولینێ:

سەبارەت میتۆدا ئەڤێ ڤەكۆلینێ مفا ژ بیروبۆچوونێن نڤیسەر (شێن)(Yeshayahu Shen.1987)ی هاتینە وەرگرتن.

2. ئۆگزیمۆڕۆن و پارادۆكس

1.2 ئۆگزیمورڕۆن وەكو زاراڤ :

ئۆگزیمۆڕۆن Oxymoron شێوازەكێ ئاخفتنییە ژبۆ سەرنجراكێشانا خواندەڤانی دهێتە بكارهینان و دبیتە ئەگەرێ هزركرنێ و دانوستاندنێ. (بنیاتێ زاراڤێ Oxymoron ێ گریكی (یونانی)یە، پێكهاتییە ژ پەیڤا " Oxy كو واتایا تێژ یان سەرتێژ" ددەت و پەیڤا "moron واتایا نەتێژ یان بێ عاقل یان مەژی هشك" ددەت) (سەعید،35،2021). ئۆكزیمۆڕۆن شێوەیەكە ژ شێوازێن ئەدەبی، كو تێدا پەیڤ و زاراڤ یان هزرێن هەڤدژ د ئێك دەربڕینێدا دهێنە كۆمكرن.

2.2 پێناسەیێن ئۆگزیمۆڕۆنێ:

چەندین پێناسە ژ لایێ نڤیسەرانڤە بۆ ئۆگزیمۆڕۆنێ هاتینەكرن، بۆ نموونە، ئۆگزیمۆڕۆن وەكو زمانەكێ خوازەیی كو ژ دوو هێمایان پێكهاتی دهێتە پێناسەكرن كو هەڤدژی ئێكن، ئەڤ هەڤدژییە پەیوەندییەكا سیمانتیكییە د ناڤبەرا دوو واتایێن فەرهەنگیدا (Shen,1987). واتە ئەڤ ئۆگزیمۆڕۆنە دبنە ئەگەرێ دروستبوونا زمانەكێ مەجازی و خودان هێما.

زمانزانێ ئینگلیزی (جیفری لیچ) ب ئەڤی شێوەی ئۆگزیمۆڕۆن پێناسەكرییە: ((ئێكگرتنا دوو ڕەگەزێن فەرهەنگییێن ڕێكنەكەڤتی ژ لایێ واتاییڤە كو پشتی تێكەلی ئێك بووین، چ ئاماژەیا حەرفی نابیت كو ئەم د كەتواریدا پێشبینی بكەین. بەلێ ژ لایەكێ دیڤە دێ بیتە ئەگەرێ دروستكرنا واتایێن نوی و ئەو بەرهەم دێ پتر بهێزتر لێهێت، هەروەسا دێ پتر خواندەڤانی ب خۆڤە مژیلكەت، دیسان وەكو شێوازەكێ ئاخفتنێ ل دەمێ زاراڤێن دهێنە بكارهینان هەڤدژێن بەربەلاڤ نەبن، پتر كاراتر دبیت)) (سەعید، 37:2021).

ئۆگزیمۆڕۆن د پێناسەیەكا دیدا هاتییە ((هەبوونا دوو هزرێن هەڤدژ د دەربڕینەكێدا و گەهاندنا مەرەما سەرەكییا د هزرا سێییدا كومڤە بوو ئەركێن سەرەكیێن ڤی زاراڤێ ڕەوانبێژییە)) (زێوەیی، 2011: 61). ئانكو دروستبوونا واتایەكا نوی و بالكێشە ژبو سەرنجراكێشانا خواندەڤانی و ئەڤ واتایە ب ڕێكا ڕەوانبێژییێ دروست دبیت (ئەحمەد،2016:8).

دیسان د پێناسەیەكا دیدا هاتییە ئۆگزیمۆڕۆن ((شێوەیەكە ژ شێوازێن ئاخفتنێ كو هندەك هزرێن (دژی ئێك) یان (هەڤدژ) د ئێك دەربڕیندا دهێنە كۆمكرن، هەتا كو تێكەلییەكێ ژ هەستان ل هەمبەری ڕویدانەكێ دیاربكەن)) (زێوەیی، 2011: 61). واتە هندەك هزرێن هەڤدژ د ئاخفتنێدا دهێنە گوتن ژبۆ كو دەربڕینێ ژ ڕویدانەكێ بكەن.

واتە بۆ مە ژ ئەڤان پێناسەیێن ل سەری دیاردبیت، ئۆگزیمۆڕۆن دوو پەیڤ یان دووهزرێن هەڤدژن، ل پشت ئەڤان پەیڤێن هەڤدژ كۆمەكا واتایێن ڤەشارتی هەنە بەرۆڤاژی واتایێن ئەوان یێن سەرڤەنە، هەروەسا واتایەكا نوی دروستدكەن، ئەڤەژی دبیتە ئەگەر كو هزرا خواندەڤانی پتر ب ئازرینیت، ب تایبەت نڤیسەر د هەلبەستێدا پەنای بۆ دبەت، چونكی زمانێ هوزانێ یێ جودایە و یێ پڕە ژ هونەرێن ڕەوانبێژییێ.

3.2 ئەركێن ئوگزیمورڕۆنێ:

بكارهینانا ئەڤان ئۆگزیمۆڕۆنا د ئەدەبیاتاندا ب تایبەت د هەلبەستێدا ئەڤان ئەركێن ل خوارێ ب خۆڤە دگریت:

1- سەرنجراكێشان (Drawing Attention):

ئێك ژ دیارترین ئارمانجا ئالاڤێن ئەدەبی هەتا

ئۆگزیمۆرۆنا ژی سەرنجراكێشانە، ئەوژی ژبۆ ئەوێ چەندێیە داكو نڤیسەر بهایەكێ یان جهەكێ دیار بدەتە ئەوێ هزرێ ئەوا ئەوی ڤیای د نڤیسینێن خۆدا سالۆخەتێ بۆ بكەت. ب واتایەكا دی ئەم دشێن بێژین نڤیسەری حەزا ئەوێ چەندێ هەیە سالۆخەتا تشتەكی بكەت كو گرنگییا ئەوێ ب شێوەیەكێ چاڤەرێنەكری بیت. بۆ نموونە:

(من دڤێت یێ توند بم ب تنێ ژبۆ ئەوێ چەندێ یێ دلوڤان بم) ئەڤ هەر دوو پەیڤە (توند ≠ دلوڤان) د بنەرەتدا هەڤدژن و ل گەل ئێك ناگونجن، واتایەكا خوازەیی ل پشت هەیە ئەوژی هەر دەما ڤیان و دلوڤانییا مە ژبۆ تشتەكی ژ سنووران دەردكەڤیت، ل ئەوی دەمی دێ بەرۆڤاژی دەركەڤیت و مە ئێشینیت. ل ڤێرێ ئۆگزیمۆرۆن ژبۆ سەرنجراكێشانا خواندەڤانی بكارهاتییە (RejaaM, 2009: 30- 40). ژ ئەڤێ نموونەیێ بۆ مە وەسا دیاردبیت ئەڤ پەیڤێن هەڤدژ واتایەكا ڤەشارتی یا ل پشت هەی، ب تنێ ژبۆ ئەوێ چەندێ هاتینە بكارهینان دا خواندەڤان پترهزرا خۆ تێدا بكەت.

2- دژاتی (Contrast):

ئەڤ ئۆگزیمۆرۆنە دشێت هەڤدژیەكا ترانەپێكەر دروستبكەت و ئەوێ چەندێ نیشان بدەت كا ئەو چەوا خەلەت د تشتی گەهشتییە یان ب خەلەتی هاتییە ناڤكرن (Al-Mawla, and Falih,2020:1452). واتە دبیت پەیڤێن هەڤدژ د وسانەبن وەكی هاتیینە دروستكرن، بەلێ دبیت ب سەرڤەیا ئەوان ئەم وەسا تێدگەهین كو ترانەپێكەرن ئەو ب خۆ د ڕاستیدا واتایێن دی ل پشت هەنە.

3- بابەتیكرن (Objectification):

د ئەڤی جۆریدا دبیت ئۆگزیمۆرۆنان كۆمەكا واتایێن گونجایتر هەبن كو ژ ئەنجامێ ئەوان كاودانێن هەڤدژ ئەوێن نێزیك ئێك پەیدادبن، كاریگەرییا ب ئەڤی شێوەی ژی ژ ئەنجامێ مفا وەرگرتن ژ پێزانینێن دیار و بەرچاڤ ب دەستڤە دهێت. بۆ نموونە (ئەو ب دلوڤانییا خۆ من دكوژیت) كو هەر دوو زاراڤێن (دلوڤانی≠ كوشتن) د بنەرەتدا هەڤدژن كو دلوڤانی سالوخەتەكێ باشە ل دەڤ مرۆڤان بەرۆڤاژی كوشتنێیە كو ژبلی خرابی و زیانێ چ دی ناگەهینیت، بەلێ ئەگەرب هزرەكا كویر و ب زمانەكێ خوازەیی شرۆڤەكرنێ بۆ پەیڤا دلوڤانی بكەین ئەوێ واتایێ دگەهینیت كو هەتا زێدەروویی ژی د دلوڤانیێدا دبیتە ڕەنگەك ژ ڕەنگێن كوشتنێ(Colston, 2015:213).

4- ترانەپێكرن (.Sarcastic effect):

ئێك ژ ئەركێن دی یێن ئۆگزیمۆرۆنا ترانەپێكرنە. بۆ نموونە دەمێ ئێكێ پارە نەبن و دبێژیتە ئێكێ دێ دەفتەرا چەكی بۆ تە ئینم تە چەند بڤێت دێ دەمە تە ئەو ب خۆ د بنەرەتدا كەسەكێ هەژار و بێ پارەیە Al-Mawla, (and Falih,2020:1452). واتە ئەڤ ئەركە ئەوە دەما مرۆڤی تشتەك نەبیت یان خودان سالۆخەتەك نەبیت و خۆ ب ئەوێ چەندێ بینتە دەر ئەو تشتێ ل دەڤ هەی، كا چاوا ئەوی ب خۆ چ نینە بەس خۆ خودان دەفتەرا چەكی یان بێژین خۆ ب دەولەمەند دیاردكەت، ئەڤەژی دبیتە جهێ ترانەپێكرنێ.

5- نوكتە (Humor):

ئەڤ ئەركە خواندەڤانی یان گوهداری ڕوبیروی هەستەكێ بێ ڕامان دكەت ژبۆ ئەوێ چەندێ داكو هەمی ڕستێ تێبگەهیت وهزرەكا ب كەنی ب دەستڤە بهینیت. بۆ نموونە (سیاسەتمەدارێ ڕاستگو) ئەڤەژی ئۆگزیمۆرۆنە كو د سروشتێ خۆدا سیاسەتمەدار نە د ڕاستگونە (Flayih, 2009:30-40).

6- كورتكرن (.Brevity):

ئەڤ ئەركە ل ئەوی دیاردبیت ل دەمێ دوو تایبەتمەندیێن هەڤدژ د تشتەكێ تایبەتدا كۆم دبن. بۆ نموونە: (شكەستنەكا سەركەڤتی) Al-Mawla, and (Falih,2020:1452) . واتە دوو تایبەتمەندی ل گەل ئێك دهێن ئەو ب خۆ هەر دوو تایبەتمەندی د بنەرەتدا هەڤدژن وەكی ئەڤ نموونەیا ل سەری.

4.2 جوداهی د ناڤبەرا (پارادوكس) و (ئۆگزیمۆرۆنێ)دا:

ئۆگزیمورۆن د دوو پەیڤاندا هەڤدژیێ دروستدكەت و ئەڤ چەندە ژی دبیتە ئەگەرێ ئەوێ چەندێ واتایەكا نوی و دارێژتی دروست ببیت. وەكو:

هیڤیا بێ هێڤی.

دلرەقییا نەرم.

بەهییا كەیفخۆش (سەعید، 35،2021).

هەبوونا ڤەشارتی.

لڤینا ڕاوەستیایی (زێوەیی، 2008، 64).

بەلێ پارادۆکس شێوەیەکە ژ هەڤدژییا خوە د ناڤبەرا دوو لایەنێن هەڤدژدا، گرنگی ب رۆلێ خواندەڤانی دهێتە دان. لەورا دووبارە خواندن و شرۆڤەکرنێن بیروبۆچوونان ژ ڕەگەزێن سەرەکی یێن پارادۆکسێنە (زێوەیی، 17،2008).

ئۆگزیمۆڕن و پارادۆکس نێزیکی ئێکن، ئەم دشێن بێژین ئۆگزیمۆڕۆن بەشەکە ژ پارادۆکسێ بەلێ ب ڕێکەکێ ژێ دهێتە جوداکرن، ئەوژی ئەوە ئۆگزیمۆڕۆن شێوەیەکە ژ شێوازێن ئاخفتنێ، ئەو ئاخفتن ژ دوو ڕەگەزێن هەڤدژی ئێك پێکدهێت، د ڤێرێدا هەڤدژی ئەو پەیوەندییا سیمانتیکییە ئەوا د ناڤبەرا دوو یەکەیێن فەرهەنگیدا دهێتە دیتن. بەلێ پارادۆکس پشکەکا سەرەکییە ژ بابەتێ جوانکارییێ و ب تایبەتی جوانکارییا (واتاییێ) کو ئەڤ چەندە لایەنەکێ گرنگە د ڕەوانبێژییێدا.

5.2 ئۆگزیمۆڕۆن د ئەدەبیاتاندا:

ئۆگزیمۆڕۆن د ئەدەبیاتاندا دوو پەیڤێن هەڤدژن، کو (ڕامانەکا) واتایەکا نوی و بەرفرەهتر ژ واتایا سەرەکی ددەت، ژبەر ئەڤێ چەندێ خواندەڤان پتر بەرەڤ هزرکرنێڤە دچیت، چونکی هەر پەیڤەك هەلگرا واتایەکا ڤەشارتییە و ئەڤ واتایە بابەتێ جوانکارییێ د ئاڤرینیت،هەروەسا مرۆڤی بەرەڤ خەیال و ڕەوانبێژییێڤە دبەت. ئانکو تشتەکی چاڤەرێنەکری ژ ئەگەرێ دیاردەکێ یان ژی بویەرەکێ پەیدادبیت. واتە بۆ مە دیاردبیت ئۆگزیمۆڕۆن د ئەدەبیاتاندا پتر بەرەڤ لایەنێ ڕەوانبێژییێڤە دچیت، د تەوەرێ دووێدا دێ بەرفرەهتر ل سەر ڕاوەستین. بەلێ وەکو زمان دچیتە د بوارێ پراگماتیکێدا.

3- ئۆگزیمۆڕۆن د دیوانا هەلبەستڤان خالد سلێڤانەی یا ب ناڤێ(دەرگەهێ مژێ)دا

د ئەڤی بەرهەمیدا کۆمەکا ئۆگزیمۆڕۆنا هاتینە بکارهینان، سەرەرای ئەوان واتایێن ڤەشارتی یێن ل پشت ئەوان پەیڤان یێن خواندەڤانی بەرەڤ هزرکرنێڤە دبەت نڤیسەری ڤیایە سەرنجا خواندەڤانێ خۆ ڕابکێشیت و ئەوی بەرەڤ هزرکرنێڤە ببەت، هەر د هەمان دەمدا دبیتە جوانکاریەك ژی بۆ تێکستا نڤیسەری. ئەڤ جۆرێن مە هەلبژارتین ژی بۆ ئەڤی بەرهەمی ئەم ل دویڤ (شێن 1987)ی و دابەشکرنا ئەوی چووینە کو د گوتارا خۆ یا ب ناڤۆنیشانێ (ئاڤاهی و تێگەهێ ئۆگزیمۆڕنا هەلبەستێ) ب شێوەکێ سەرەکی سێ جۆرێن ئۆگزیمۆڕۆنا دەستنیشانکرینە. ئەو کۆما هەلبەستێتن هاتینە هەلبژارتن بۆ ئەڤێ ڤەکۆلینێ ئەوا ب ناڤێ (دەرگەهێ مژێ) یا نڤیسەر خالد سلێڤانەی ئەڤ جۆرێن ئۆگزیمۆڕۆنا هاتینە دەستنیشانکرن. ئەوژی ئەڤ جۆرێن ل خوارێنە:

1- پێکهاتا ئۆگزیمۆڕۆنا ڕاستەوخۆ:

ئەڤ جۆرە ژ دوو زاراڤان پێکدهێت کو دژە ناڤن تایبەتمەندییێن ئەڤان زاراڤێن دژە ناڤ یەکسانن ژبلی گوهۆڕینا نیشانان "+ / -"ژ لایێ تایبەتمەندییێن خۆڤە، ئەڤ زاراڤە هەڤدژن. بۆ نموونە (مرنا زیندی) و (مێرەکێ مێ) (plett،2010:220).

د ئەڤێ هەلبەستێدا ئەم دێ چەند نموونەیەکا دیارکەین. هندەك ژ ئەوان لایەنێ ئۆگزیمۆڕۆنا دیارکەین، هەر وەکی د ئەڤێ نموونەیێدا:

هەر دوو یێن من داوەتا ڕاوەستانێ کرن (سلێڤانی،8،2010).

ئەگەر ئەم بەرێخۆدانێ بۆ پەیڤێن (داوەت) و (ڕاوەساتن)ێ بکەین دێ بۆ مە دیاربیت کو دوو پەیڤێن هەڤدژن، چونکی دەوات دهێتەکرن بێ ڕاوەستان کو چەند لڤینەکن مرۆڤ ب پیان دکەت. (داوەت ≠ ڕاوەستان).

ئەو ل پشت دیوارێن گەروکن (ل 12).

ئەڤ هەر دوو پەیڤێن نڤیسەری بکارهینای هەڤدژن، چونکی دیوار دخوجهن بەرۆڤاژی سالۆخەتێ گەرۆکێیە کو هاتن و چوونە، ئەڤە بوویە ئەگەر دژی دیواری بیت و ل گەل نەگونجیت و ببنە ئۆگزیمۆڕۆنەکا ڕاستەوخۆ. (دیوار ≠ گەرۆك)

حیزاتییا کۆرە

تەحلاتی و شەکر (ل21).

ئەگەر ئەم ل ئەڤێ دێرا سەری بنێرین دێ بینن ئەڤ پەیڤێن نڤیسەری بکارهینایین هەڤدژن، یا ئێکێ کو پەیڤا (حیز) بۆ ئەوان کەسان بکاردهێت یێن گەلەك ب چاڤێ حیزاتییێ ئانکو دیتنێ بەرێخودانێ دکەن، بەلێ ل بەرانبەری ئەوێ نڤیسەری پەیڤا (کورە) بکارهینایە کو

ڕامانا ژ دەستدانا دیتنێ ددەت، واتە دێ چەوا كورە یێ چاڤ حیز بینیت. واتە هەر دوو پەیڤ هەڤدژن (حیز ≠ كورە). هەروەسا پەیڤێن (تەحل و شەكر) ژی هەڤدژن. پەیڤا تەحل دژی پەیڤا شەكرە، چونكی بەرانبەری ئەوێ شرین دهێت نەكو تەحل، ل ڤێرێ ب تنێ نقیسەری ڤیایە ئۆگزیمۆڕۆنەكێ دروست بكەت داكو خواندەڤان هزرێن خۆ ژبو ب دەستڤەهینانا واتایا ئەوێ یا ڤەشارتی ب دەتە كاری.

ب هیڤیا خەونێن چاڤبووق (ل28).

ئەڤ هەردوو پەیڤە (خەون ≠ چاڤبووق) كو چاڤبووق بۆ ئەوان كەسان یێن چاڤ مەزن ئەوێن سپیلكا ئەوان گەلەك دیار دهێت، واتە چاڤ ڤەكرینە، بەلێ خەون ئەوە ل دەمی مرۆڤ دبینت دەما یێ نقستی، ئەڤ هەر دوو پەیڤە بۆ دەربڕینێ ئۆگزیمۆڕۆنەك ڕاستەوخۆ دروستكرییە.

د زكێ هەتاڤا زستانا دە ڤەشارتی بوو(ل32).

ئەڤ جۆرێ ئۆگزیمۆڕۆنێ یێ ڕاستەوخۆیە، چونكی پەیڤ ئێكسەر دژی ئێك هاتینە، ئەگەر ئەم بەحسێ هەتاڤێ بكەین ب وەرزێ هاڤینێڤە گرێدایە، بەلێ زڤستان وەرزەكێ ب بارانە عەسمان نەیێ زەلالە داكو هەتاڤ ب دەركەڤیت واتە هەڤدژیەكا بنەرەتییە (هەتاڤ ≠ زستان).

هەر د نموونەیەكا دیدا هاتییە :

دەمێ ئەز د مەشم ڕاوەستای (ل56).

پەیڤێن (مەشم ≠ ڕاوەستای) د بنیاتدا ئەڤ پەیڤە هەڤدژن ئەگەر بەرێخۆدانەكا كویر بۆ بكەین پەیڤا مەشیان ئەوە دەما مرۆڤ برێڤە دچیت نەیێ ڕاوەستایە. ب تنێ نقیسەری ڤیایە جوانیەكێ و واتایەكا ڤەشارتی بدەتە تێكستێ. هەروەسا د كوپلەیكا دیدا هەڤدژیەكا دی یا ڕاستەخۆ هینایە، ئەوژی دەما بەحسا كولانان دكەت و باركرنێ، كولان ئەو جهە ئەوێ مرۆڤ لێ د ئاكنجی، ئانكو جهەكێ خۆجهە و گرێدایە ب مرۆڤانڤە. ئەگەر ئێكێ ڤیا ژ ئەوێ كولانێ بچیت دێ ژ وێرێ باركەت نەكو دێ كولان باركەت واتە (كولان ≠ باركری) دوو پەیڤێن هەڤدژن ل گەل ئێك، ل ڤێرێ دەربڕینا ڕویدانەكێ كرییە.

كولانێن باركری ل سەر مژێ (ل57).

دەم مر(ل26).

پەیڤا (دەم) دەمێ ئەم بەحسێ دەمی دكەین دەم واتە بەردەوامی و مرن دژی بەردەوامیییە واتە ڕاوەستان. واتە(دەم ≠ مر) هەڤدژەكا ڕاستەخۆیە.

كەیف ژ خەما كولبوون (ل34).

(كەیف) و (خەم) د بنیاتدا دوو پەیڤێن هەڤدژن كەیف ل ئەوی دەمییە دەما تشتەكی خۆش ل گەل مرۆڤی ڕویدەت، كولبوون ژ خەما دروست دبیت، لەورا كەیف و خەم بووینە ئەگەرێ دروستبوونا ئۆگزیمۆرۆنەكا ڕاستەوخۆ.

2- پێكهاتا ئۆگزیمۆڕۆنا نەڕاستەوخۆ:

ئەڤ جۆرە بەرۆڤاژی یا ڕاستەخۆیە، واتە نەراستەوخۆیە كو ژ دوو زاراڤێن هەڤدژ پێكدهێن. وەكو (بێدەنگیا فیشەكێ)، (سەرمایا هەتاڤێ) د ئەڤان نموونەیاندا بێدەنگی نە دژی فیشەكێیە هەروەسا سەرما نە دژی هەتاڤێیە، ئەڤ جۆرێ ئۆگزیمۆڕۆنێ واتایەكا دی یا هەی دبێژنێ (هیپونیمی). بۆ نموونە هەتاڤ وەكهەڤە ل گەل گەرمێ، چونكی ژ كۆمەڵا گەرمێیە (Shen,1987:174).

ل ڤێرێ ب ڕەنگەكێ نەڕاستەخۆ هەردوو پەیڤ هەڤدژن، واتە ئەڤ هەردوو پەیڤە ب ڕێكا سالۆخەتێن خۆ هەڤدژن كو بووینە ئەگەرێ ئاڤراندنا واتایەكا ڤەشارتی.

مۆزیلانكا د هاژۆت (ل9).

ڕۆژانەیێن كەچەل (ل11).

سترانێن كەچەل (ل5).

ب چ شێوەیان ڕۆژ نەیا بێ ڕۆیدان و بویەرە ئانكو كەچەل. هەر دیسان ستران ژ ئەگەرێ چیرۆك و سەرهاتیيان پەیدابوویە.

هەناسەیێن ژەنگیینە (ل11).

هەناسە تەنگ دبیت، بەلێ كەڤن و ژەنگی نابیت.

دەرزیێن سپێدێ (ل17).

سپێدەهیيان ڕۆژهەلاتن یا هەی، تیرۆژكێن ڕۆژێ دەردكەڤن. هەڤدژە ل گەل (دەرز).

چیا و ترسە (ل18).

چیا ب سالۆخدانا هێزێ و خۆ ڕاگرییا خۆ بەرنیاسە، هەڤدژە ل گەل ترسێ.

هەستكرنا گوهێن قفل كری (ل29).

هەستكرن ژ هەستێ هەستكرنێیە، نەكو یێ گوهلێبوونێیە، ئانكو ب گوهی دەنگێن بلند و نزم یان ژی نێزیك و دویر دهێنە دەستنیشان كرن، بەلێ ب رێكا هەستان مروڤ هەست ب خۆشی و نەخۆشیان دكەت، یان ژی زڤراتی و نەرماتییێ دكەت.

نالینا بەلگێن پاییزا (ل31).

پەیڤا (نالین)یا زارۆكییە یان ژ خەم و نەخۆشیان پەیدا دبیت، (بەلگ) رامانا ژیانێ و هەبونێیە.

سالێن تۆزێ نە (ل31).

سالا رۆناهیێ یا هەی، بەلێ هەڤدژە ل گەل توزێ، یان ژی دووسالێن پری نەخۆشی و بێ ئۆمێدی، یان ژی یێن كەڤن (دەم ب سەرڤەچوویی).

3-پێكهاتەیا میتافۆر:

ئەڤ جۆرە هەتا رادەیەكێ هەڤبەشە بۆ هەمی میتافوران، ژ لایێ پێكهاتنێڤە ژ دوو زاراڤان پێكدهێت. كو نیشانا +/ - ژ جوداهی نینن.

بۆ نموونە :

شەمالا دپێژی (ل5).

...خوهدانا بەفرێ (ل5).

و خوهدانا بەفرێ ئاگرە (ل6).

پەیڤێن شەمالا و دپێژی د بنەرەتدا هەڤدژ نینن، هەر دوو هاتینە لێكدان داكو ئۆگزیمۆرۆنەكا میتافۆری دروستبكەن و واتایەكا نوی بگەهینن، پەیڤا (شەمال) واتە پەیڤێن پری هەست و سوز، بەلێ پەیڤا (پاتن) تەنك كرن وەختێ تشت یێ رویت بیت بەرۆڤاژی پر.

هەروەسا خوهدانا بەفرێ بوویە ئەگەر خواندەڤان ل دویڤ واتایا ئەوێ بچیت و هزر تێدا بكەت كو ئەركێ ئۆگزیمۆرۆنا ئەوە خواندەڤان هزر د پەیڤاندا بكەت. خوهدان ل ئەوی دەمییە دەما مرۆڤی گەرم دبیت، واتە گرێدای وەرزێ هاڤینێیە و پەیڤا (بەفر) سالۆخەتێ سەرمایێیە و گرێدای وەرزێ زفستانێیە.

شەڤ باگوردانە (ل5).

ئەڤ هەردوو پەیڤە هەڤدژن ژ لایێ مەجازێڤە ژبۆ جوانكاری و رونبێژییێ هاتییە بكارهینان، ژبۆ سەرنجراكێشانا خواندەڤانی دهێنە بكارهینان ژبەركو (شەڤ) خودان سالۆخەتێ تارییێیە، بەلێ (باگوردان) سالۆخەتێ گرانی و راستكرنێ ب خۆڤە دگریت. بنەرەتێ ژ خواستنێ بەردەوامبوونا دەمی، ئانكو(بەردەوامبوونا گورانكاریێ و زڤرینێ).

ئەنییا دیواری (ل5).

بكارهینانا هەردوو پەیڤان ژبۆ جوانی و سەرنجراكێشانێیە، ژبەركو سالۆخەتێ (ئەنی)ێ بۆ جوانكارییێ دهێتە بكارهینان و (دیوار) یێ راستە ژبۆ خۆ پاراستنێیە.

تابلویا ڤالا (ل6).

هەڤدژییا هەردووكان (تابلویا ڤالا) ژ ساخلەتێن تابلویێ یا پرە ژ هزرو بیران، (ڤالا) یا هاتییە خواستن ژبۆ مێشكەكێ راوەستایی و بێ هزر.

خەوەك تێهنی (ل8).

بكارهینانا هەردوو پەیڤان (خەوەك تێهنی) پەیڤا تێهنی خواستن ل جهێ (كێم)ی. ئانكو لێكدانەڤا ئەڤان پەیڤان ژبۆ جوانی و سەرنجراكێشانا خواندەڤانی هاتییە بكارهینان.

گازندەیێن پێخاس (ل8).

گلەكرن ل سەر نەگەهشتنا هیڤی و ئارمانجان. (پێخاس هاتییە خواستن ژبۆ بێ بزاڤكرنێ (گازندە پێخاس).

دل دریا (ل20).

ژ سالۆخەتێن (دل)ی ڤیان و ژیانە، دل دئێشیت و دهێتە گوتن پەقی ژ خەما، بەلێ (دریان) سالۆخەتێ پەرۆكایە و هاتییە خواستن.

ئاگرێ هەمبێزێ (ل24).

هەر پەیڤەكێ تایبەتمەندییێن خۆ یێن جودا هەنە. (ئاگر) ب رامانا گەرماتی و هێزێ دهێت، (هەمبێز) رامانا دلوڤانی باوەشێ دهێت، یا هاتییە خواستن ل جهێ گەرم و هێزێ ژبۆ مەرەما جوانی و راوەستانا خواندەڤانی ل سەر واتایێ.

هەستێن رەژیبووی (ل25).

(هەست) ئانكو دەربرینا خۆشی و نەخۆشییان بكارهینایە، ژبۆ سەرنراكێشانا خواندەڤانی. پەیڤا (رەژیبووی) هاتییە خواستن ل جهێ نەخۆشی و بێ ئومێدیێ بكارهاتییە.

زڤستان هشیاركر (ل26).

ژ سالۆخەتێن (زڤستانێ) ساراتی و بێ دەنگی و

ئارامییە، بەروڤاژی (هشیارکرنێ) یا هاتییە خواستن ژبۆ کو خواندەڤان پتر هزرا خۆ بدەتە کاری.

تەقنێ هەڤیردکر (ل28).

لێکدانا ئەڤان پەیڤان جوانیەکا هونەری دایە هەلبەستێ. پەیڤا (هەڤیرکرن) هاتییە خواستن، چونکی(هەڤیر) ژ ڕەگەزێ خوارنێیە.

هەتاڤێ بگریت (ل28).

هەتاڤ ناهێتە گرتن، بەلکو (گرتن) هاتییە خواستن ژبۆ جوانیکرنێ.

دیوارێن دەریایا (ل28).

دەریایێ دیوار نینن، بەلکو کەنارێن هەین. خواستن تێدا کریە ژبۆ ب دەستڤەهینانا بابەتێ میتافۆری.

ئەورا سویاربوومە (ل28).

مرۆڤ ل ئەورا سویار نابیت، بەلکو ل ڤێرێ خواستن و مەجاز بکارهینایە ژبۆ ب دەستڤەهینانا جوانییا تێکستێ.

ڕۆناهیێ ڤەخوارنە (ل28).

ئاڤ دهێتە ڤەخوارن. ڕۆناهی ناهێتە ڤەخوارن، بەلکو ئاڤا دبیت (بەرزە دبیت). ئەڤەژی خواستنە.

باژێرێن ستێرا (ل28).

باژێرئانکو خودان جە و شینوار، بەلێ ل ڤالاهییا ئەسمانی دانە. نڤیسەر ڕابوویە ب خواستنا (ستێر) ژبۆ سەرنجراکێشانێ.

گوهێ کەر (ل29).

ژ ئەرکێن گوهی وەرگرتنا دەنگانە، بەلێ پەیڤا (کەر) خواستییە ژبۆ هزرکرنا خواندەڤانی.

پەنجەرێن ئەورا (ل29).

(پەنجەر) جهێ دیتنا دیمەنێن ژ دەرڤەیە، ئەوژی ل ڤالاهییا ئەسمانی د ئازادن و نەدچارچوڤەکریە. ژبەر ئەڤێ چەندێ نڤیسەری پەنایا خۆ بریە بەر بابەتێ خواستنێ، ژبۆ جوانکارییێ.

دزکێ هەتاڤێدا (ل32).

لێکدانا هەردوو پەیڤان جۆرە میتافۆرەکێ دروستدکەت، ژ ئەگەرێ خواستنا پەیڤا (هەتاڤ).

تبلێن باندا (ل32).

لێکدانا ئەڤان هەردوو پەیڤان جوانییەکا هونەری دایە. پەنایا خۆ بریە بەر خواستنێ. پەیڤا (بالندە) هاتییە خواستن ژبەر کو بالندا تبل نینن.

چبکێن ناڤی (ل37).

لێکدانا ئەڤان دوو پەیڤان کو بوویە ئەگەرێ هونەرێ مەجازێ ژبۆ سەرنجراکێشانا خواندەڤانێ تێکستێ . خواستنا پەیڤا (ناڤی) ژبەر کو ناڤی پیت یێن هەین نەك چپك.

با دگرنژیت (ل40).

ژسالۆخەتێن (با) یێ بهێزی یان یێ ئارامە، بەلێ (گرنژین) یا هاتییە خواستن، ژبۆ جوانکارییێ.

هەمبێزا روحا (ل40).

ژ سالۆخەتێ هەمبێزکرنێ ل گەل جەستەی دهێتە ئەنجامدان، بەلێ پەیڤا(روح)هاتییە خواستن هەتا خواندەڤان بیتە ئێخسیرێ پەیڤا.

گول دبهنێژیت (ل41).

ژ سالۆخەتێ گولێ د پشکوژیت، وەرییێت یان جرمسیت، بەلێ پەیڤا (بهنێژیت) هاتییە خواستن ژبو سەرنجراکێشانا خواندەڤانی.

گرنژینێن بێژن (ل41).

خواستنا پەیڤا (بێژن) ل گەل (گرنژین) جۆرە مەجازەکا بالکێش دروستکرییە، ژبەرکو (بێژن) ئانکو خەم و نەخۆشی بەرۆڤاژی گرنژینێیە.

سویارێ بای (ل44).

مرۆڤ (سویاری) گیانەوەری دبیت، ئانکو (با) هاتییە خواستن ل جهێ گیانەوەری ژبۆ جوانکاریا هونەری.

دەمارێن ژیانێ (ل45).

دەمارێن خوینێ یێن هەین. بەلێ نڤیسەری ڤیایە ژبۆ جوانییێ پەیڤا (ژیان) ب خوازیت.

بهارەکا مینرێژ (ل45).

(بهار) هەڤدژە ل گەل (مینا)، بەلێ نڤیسەری پەیڤا (مین) خواستییە ل جهێ گول و گیای، ژبۆ خواندەڤانی پتر یا بالکێش بیت.

دەشتێ شەدکەت (ل45).

(دەشت) ناهێتە شەکرن ئانکو هەڤدژن، بەلێ ب خواستنا پەیڤا شەکرن بوویە ئەگەرێ ئاڤراندنا واتایەکا سەرنجراکێش.

نفرینێن شیری (ل45).

(نفرین) ئانکو دل پیسی و ڕەقی، بەرۆڤاژی (شیری)

پاقژی و ساخلەمییە. خواستنا پەیڤا (شیر) ل گەل (نفرینا) بوویە ئەگەرێ ئافراندنەکا میتافۆرەکێ.

رەجماندنا ساڤایا (46).

رەجماندنا (شەیتانی، کارێن نەرەوشتی) بەلێ هەڤدژە ل گەل (ساڤایا) ئانکو یا هاتییە خواستن.

پیت و گولاڤا (ل53).

ئەڤ هەردوو پەیڤە هەڤدژن (پیت) گرێدایە ب خواندن و نڤیسینێڤە، بەلێ هاتییە خواستن ژبۆ جوانی و سەرنجراکێشانێ.

گوهێن غەواره (ل53).

گوه غەواره نابن، بەلێ یا هاتییە خواستن ژبو ئاڤراندنا واتایەکا جوان و بالکێش.

نان دۆت (ل54).

نان دهێته دروستکرن، بەلێ خواستنا پەیڤا (دۆت) ل گەل (نان) ی بوویە ئەگەرێ پەیدابوونا مەجازێ.

کانیك چنی (ل54).

بەرهەمێ ڕووەکی دهێنە چنین، بەلێ (چنین) ل ڤێرێ یا هاتییە خواستن ژبەرکو جۆرە جوانکارییەکێ دئاڤرینیت.

سینگێ پەرتووکێ (ل65).

(سینگێ) ل گەل پەرتووکێ هەڤدژە ژبەرکو (پەرتووك) یا هاتییە خواستن ل جهێ (شەر)ی، ژبۆ ئاڤاکرنا ڕامانەکا بالکێش.

ئەنیيا پێلا (ل65).

(پێلا) ئەنی نینە بەلکو بلنداهییا هەی، ئانکو بابەتێ خواستن و جوانکاریێ یێ رۆن و ئاشکرایە.

پەراسوێن گەمیا (ل65).

(پەراسوی) سالۆخەتێن مرۆڤانە، بەلێ گەمی یا هاتییە خواستن ژبو سەرنجراکێشانا خواندەڤانی.

هەناسەیێن هەلبەستێ (ل66).

لێکدانا (هەناسە) و (هەلبەست) ل گەل ئێکدا گەلەك بیروبۆچونێن جودا دئاڤرینن. ژبەر ئەڤێ چەندێ نڤێسەری پەنایا خۆ برییە بەر بابەتێ ڕەوانبێژییێ و خواستن کرییە، ل گەل مەجازێ بۆ سەرنجا خواندەڤانی بکێشیت.

هەتاڤێ هەلگرم (ل66).

هەتاڤ یا گەرم و دویرە (هەلگرتن) هاتییە خواستن ژبۆ جوانکارییا بابەتی، ئانکو هەر کەسەك خودان هیڤی و ئارمانجە.

گەردەنا باژێری (ل66).

(باژێری) سنوور و چارچوڤێ خۆ یێ هەی، بەلێ گەردەن نینە. و یا هاتییە خواستن.

ب خوینێ دشوت (ل74).

شوشتن ژبۆ خۆ پاقژکرن و ساخلەمییێیە، خوین تولڤەکرن و نەخۆشییە، ئەڤ پەیڤە هەڤدژن و کارێ سەرنجراکێشانا خواندەڤانی دکەت.

ل دوماهییێ بۆ مە دیاردبیت کو ژ کۆما ئەڤان هەلبەسێن مە ژێگرتی، نڤیسەر شییایە ئۆگزیمۆڕۆنا هەتا ڕادەیەکێ باش د تێکستێن خۆدا بکاربهینت ب تایبەت جۆرێ میتافۆری داکو جوانییەکێ بدەتە تێکستێن ئەوی و هزرا خواندەڤانی بدەتە کاری کو ئەو ب خۆ ل واتایێن ڤەشارتی یێن پەیڤان بگەریت. د ئەڤان هەلبەستاندا مە (63) ئۆگزیمۆڕۆن دیارکرینە کو (10) ژ ئەوان ڕاستەخۆنە، (9) نەڕاستەوخۆ و(44) میتافۆرن، واتە ب ڕێژەیا (15,87)ڕاستەوخۆنە، (14,28) نەڕاستەوخۆ، هەروەسا (69,84)میتافۆرن.

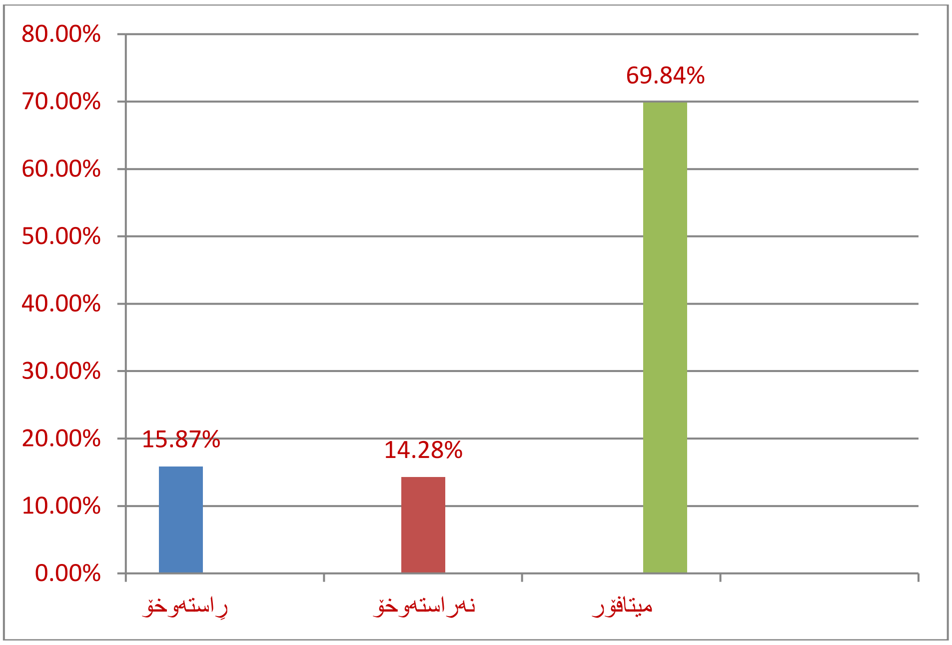

هێلكارییا جۆرێن ئۆگزیمۆرۆنا

نقیسەری پتر جۆرێ سێیێ بكارهینایە، چونكی زمانێ هەلبەستێ پتر زمانێ هەست و سوز و خەیالییە، ئەڤەژی دێ بیتە ئەگەر پتر هونەرێن رەوانبێژی تێدا بكاربهێن كو ئەوژی میتافۆرن. كو د ئەڤی خشتەیێ ل سەری مە دایە دیاركرن.

4- ئەنجام

1- هەمی جۆرێن ئۆگزیمۆرۆنا ئەوێن (شێن) ی دەستنیشانكرین د دیوانا (دەرگەهێ مژێ) یا نقیسەر (خالد سلێڤانەی) دا هەنە ئەوژی ئەڤ جۆرەنە (راستەوخۆ، نەڕاستەوخۆ، میتافۆر).

2- میتافۆر پترترین رێژەیە كو د دیوانا (دەرگەهێ مژێ) دا هاتییە بكارهینان. ئەوژی دبنە (44)، كو رێژەیا سەدییا ئەوێ دبیتە: (69,84)، ئەڤەژی ژبەر ئەوێ چەندێیە كو د هەلبەستێدا نقیسەری پتر هونەرێن رەوانبێژیێ بكارهینانە، و رێژەیا بكارهینانا هەر جۆرەكێ ئۆگزیمۆرۆنا د دیوانا (دەرگەهێ مژێ)دا ب ئەڤی رەنگی ل خوارێنە:

1- راستەوخۆ: (15,87)

2- نەراستەوخۆ: (14,28)

3- میتافۆر: (69,84)

لیستا ژێدەران

ئێك: ب زمانێ كوردی:

أ ـ پەرتووك:

جابر، رەبیع جابر. پارادۆكسی نووسین. و: شوان ئەحمەد(2008). چ 2. سلێمانی: بێ دەزگەهێ چاپێ.

زێوەیی، حسێن ئوسمان (2008). رۆلی (پارادۆكس)ێ د پێكهاتا وێنێ هوزانێدا. دهوك: دەزگەهێ سپیرێز.

سلێڤانی، خالد عەلی (2010). دەرگەهێ مژێ. دهوك: بێ دەزگەهێ چاپێ.

عبدالله، عبدالسلام نجمەدین (2008). شیكردنەوەی دەقی شیعری لە رووی زمانەوانیەوە. دهوك: دەزگەهێ سپیرێز.

ب ـ نامێن ئەكادیمی:

سەعید، روژین ئەحمەد (2021). كوتشكاندن و مەبەستێن ئەوێ ییێن پراگماتیكی د زمانێ شعرێدا. ناما ماستەرێ. زانكویا دهوك:پشكا زمانێ كوردی،كولیژا پەروەردا بنیات.

دوو. ب زمانێ ئنگلیزی:

Al-Mawla, Fida' 2 Falih, Besmaa Majid(2020). Oxymoron in English and Arabic Modern Poetry A Contrastive linguistic Study.

Plett , Heinrich F (2010). Literary Rhetoric Concepts—Structures—Analyses. Boston: Brill.

Shen,Yeshayahu(1987). On the structure and understanding of poetic oxymoron. Poetics Today, Vol. 8 , No.1, Pp.

International Journal of Psychosocial Rehabilitation. Vol.24, Issue 09.

Colston, Herbert L (2015). Using Figurative Language. Cambridge: Cambridge University Press.

Flayih, Reja'a M(2009). A Linguistic Study of Oxymoron." journal of kerbala university. Vol.7. Issue 3. Pp. 30-40.

الخلاصه

التناقضات اللفظية (Oxymoron) هي احدى التقنيات التي يستخدمها الكتاب و خاصة الشعراء لتغيير توجه قراءها نحو التفكير وحثهم على التحليل لتلك الكلمات التي وردت في النص، لان التناقضات اللفظية هي كأداة ادبية تعمل لجذب للقارء من خلال جلب كلمتين مضادتين او تعملان كل واحدة منها عكس الاخرى، عند قراءة هاتان الكلمتان تصبحان مع سببا لتوقف القارىء وتفكيره في ما اراد الكاتب ايصاله. لقد استخدم الكاتب خالد سليفاني في قصائده عدد كبير من التناقضات اللفظية وكل واحدة منها تنقسم على نوع. ان هذه الدراسة هي وسيلة مسهلة لتعريف هذه التناقضات و كيف ان كل واحدة منها تابعة لنوع. يتكون هذا البحث من مقدمة و محورين رئيسيين، حيث تضمن المحور الاول موضوع نظري عن اللهجة والمصطلح وواجبات التناقضات اللفظية واختلافها عن المفارقة، في حين تضمن المحور الثانى ممارسة انواع التناقضات اللفظية في قصائد خالد سليفاني باسم (دەرگەهێ مژێ)، مع بيان النسبة المئوية لانواع التناقضات اللفظية.

الكلمات الدالة : الأدب، الشعر، المفارقه، التناقضات اللفظية والمجاز.

OXIMORON IN THE (دەرگەهێ مژێ) by Khaled Sulivany

NERGIZ MOHAMMED GHAFFAR and HAYAM SALAH HUSSEIN
Dept. of Kurdish Language, College of Basic Education, University of Duhok, Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

Due to the fact that oxymorons are a literary device that works to attract the reader by bringing two opposite words, or each one works opposite the other, they are one of the literary devices used by writers, especially poets, to change the orientation of their readers towards thinking and urge them to analyze the words that appear in the text. When reading these two words together, they become a reason for the reader to stop and think about what the writer wanted to convey. The writer Khaled sulivany used many oxymorons in his poems, and each of them is divided into types. This research is a way to define these oxymorons and determine how each of them belongs to a particular type.

This research consists of an introduction and two main sections. The first section dealt with a theoretical study of dialect, term, and the functions of oxymoron and their differences from paradoxes. While the second dealt with practicing the types of verbal contradictions in the poems of Khaled Sulivany, titled "Fog Gate"دەرگەهێ مژێ"with an indication of the percentage of each oxymoron .

KEYWORDS**:** Literature, Poetry,The irony,Oxymoron and metaphor.